

Національна академія педагогічних наук України
Міністерство освіти і науки України
Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет корекційної та соціальної педагогіки і психології
Кафедра загальної та практичної психології Кам'янець-Подільського
національного університету імені Івана Огієнка
Спільна наукова лабораторія психології навчання Кам'янець-Подільського
національного університету імені Івана Огієнка та Інституту психології
імені Г.С. Костюка НАПН України
Кафедра практичної психології Херсонського державного
університету (Україна)
Кафедра соціальної педагогіки Інституту педагогіки
Жешівського університету (м. Жешів, Республіка Польща)
Академія імені Яна Длугоша в Ченстохові
(м. Ченстохова, Республіка Польща)
Кафедра психології Брестського державного університету
імені О.С.Пушкіна (м. Брест, Республіка Білорусь)
Інститут Едукології та соціальної роботи філософського факультету
Пряшівського університету (м. Пряшів, Словачка Республіка)
Навчальний Комплекс Громадських Шкіл у Копитовій
(м. Копитова, Республіка Польща)
Кафедра психології, Білоруський державний університет
(м. Мінськ, Республіка Білорусь)

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ:
ПЕРСПЕКТИВНІ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

МАТЕРІАЛИ

**IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

15 листопада 2018 року

**Кам'янець-Подільський – Київ – Херсон – Жешів – Ченстохова – Брест –
Пряшів – Копитова – Мінськ, 2018**

УДК 159.9.07
ББК 88.3я431
А 43

Рецензенти:

У. Груца-Мьонсік – доктор педагогічних наук, Жешівський університет, м. Жешів, Республіка Польща

І. В. Ващенко – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри загальної психології, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Редакційна колегія:

С.Д. Максименко, дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук, професор, директор Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України (головний редактор); **Л.А. Онуфрієва**, кандидат психологічних наук, доцент, професор кафедри (відповідальний редактор); **Аркадіуш Мажец**, професор, доктор габілітований, Академія імені Яна Длугоша в Ченстохові (Республіка Польща) (заступник відповідального редактора); **Марек Палюх**, професор надзвичайний, доктор габілітований гуманітарних наук, Інститут педагогіки, Жешівський університет (Республіка Польща) (заступник відповідального редактора); **Беата Анна Пехота**, доктор гуманітарних наук, Державна Вища школа заводова ім. С. Пігонія у м. Кросно, м. Кросно (Республіка Польща) (заступник головного редактора); **І.О. Фурманов**, доктор психологічних наук, професор (Республіка Білорусь); **Н.В. Билінська**, кандидат психологічних наук, доцент, Брестський державний університет імені О.С. Пушкіна (Республіка Білорусь); **О.І. Медведська**, кандидат психологічних наук, доцент, Брестський державний університет імені О.С. Пушкіна (Республіка Білорусь); **Беата Балогова**, професор, доктор габілітований, Пряшівський університет (Словачка Республіка); **В.І. Шебанова**, доктор психологічних наук, професор, Херсонський державний університет; **Л.М. Восвідко**, кандидат педагогічних наук, доцент; **О.В. Гудима**, кандидат психологічних наук, доцент; **Н.М. Гончарук**, кандидат психологічних наук, доцент; **В.І. Співак**, кандидат психологічних наук, доцент; **Н.С. Славіна**, кандидат психологічних наук, доцент; **Р.Т. Сімко**, кандидат психологічних наук; **О.А. Чеканська**, кандидат психологічних наук, доцент кафедри (відповідальний секретар).

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
(протокол № 9 від 25 жовтня 2018 р.)*

А43 Актуальні проблеми сучасної психології: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень молодих науковців, 15 листопада 2018 р. : Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції / за ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2018 – 186 с. – Укр., рос., польс., англ.

У матеріалах IV Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасної психології: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень молодих науковців» окреслено актуальні проблеми сучасної психології, висвітлено теоретико-методологічні і практичні підходи щодо розвитку особистості та міжособистісних взаємин; представлено широкий спектр наукових розробок вітчизняних і зарубіжних дослідників.

Матеріали учасників конференції адресуються фахівцям та усім, хто цікавиться сучасним станом розвитку психологічної науки.

УДК 159.9.07
ББК 88.3я431

© Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2018

ЗМІСТ

Максименко С.Д.	
Генетичний метод у психології.....	7
Алексеева И.А.	
Формирование социальных и нравственных качеств личности учащегося на основе включения национального компонента в предметно-тематическое содержание иноязычного общения.....	10
Антонова В.Г.	
Розвиток довільної логічно-опосередкованої пам'яті у молодших школярів на уроках німецької мови.....	13
Бик Н.В.	
Дослідження Девіда Хокінса з вивчення свідомості.....	16
Біда Ю.В.	
Позашкільні установи як основа розвитку творчості дітей.....	20
Богдан М.С.	
Психологічне насильство в сім'ї як фактор формування віктимної поведінки особистості.....	22
Брозицька А.А.	
Психологічна корекція особистості студента в умовах інклюзії при виборі професії.....	25
Вітюк Є.О.	
Нестандартні уроки як засіб розвитку творчих здібностей учнів.....	26
Восвідко Л.М.	
Фахова підготовка здобувачів вищої освіти.....	30
Гоцуляк Н.Є., Верцімаха М.В.	
Теоретичний аналіз проблеми гомофобії в Україні.....	31
Гоцуляк Н.Є., Тацюн О.В.	
Теоретичний аналіз аутоагресії в юнацькому віці.....	34
Греченко М.С., Грубі Т.В.	
Дослідження рівня перфекціонізму особистості у спортсменів різного рівня спортивної майстерності.....	37
Гудима О.В.	
Моральні цінності як регулятор поведінки військовослужбовця в умовах бойових дій.....	41
Гуменюк О.Ю.	
Психологічні особливості навчання студентів.....	45
Данчук Ю.П., Бадик Х.В.	
Гендерні фактори впливу на прояв агресивної поведінки у підлітків.....	46
Данчук Ю.П., Навлока А.В.	
Психологічні особливості врахування керівником творчого потенціалу працівників.....	48
Данчук Ю.П., Охмуш Б.А.	
Підлітково-юнацький суїцид та особливості його профілактики.....	50

можна зробити висновок, що юнаки починають створювати більш реальні плани стосовно майбутнього, серйозніше відносять до романтичних етосунків та ретельно підбирають друзів. Важливим для юнака стає особиста і фінансова незалежність.

Список використаних джерел:

1. Мусаелян О.М. Схильність студентської молоді України до аутоагресивної поведінки: основні тенденції та соціально психологічні умови попередження / Олена Миколаївна Мусаелян // № 2. – 2016. – С. 4.
2. Павелків Р. В. Вікова психологія / Роман Володимирович Павелків. – Київ : Кондор, 2015. – 429 с.
3. Пилягіна Г.Я. До питання про клініко-патогенетичної типології аутоагресивної поведінки // Таврійський журнал психіатрії. – 2000. – Т. 4, № 1. – С. 22–24.
4. Савчин М. Вікова психологія / М. Савчин, Л. Василенко. – Київ : ВЦ «Академія», 2017. – 368 с. (3 перероблене, доповнене).
5. Шустов Д.І. Аутоагресивна поведінка і ілюзія безсмертя // Журнал практичної психології і психоаналізу. – 2005. – № 1 – березень.

Греченко М.С., студентка 2 курсу спеціальності «Практична психологія»,

Грубі Т.В., кандидат психологічних наук,

доцент кафедри практичної психології Інституту людини,

Київський університет імені Бориса Грінченка,

м. Київ, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ ОСОБИСТОСТІ У СПОРТСМЕНІВ РІЗНОГО РІВНЯ СПОРТИВНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Останнім часом дослідження перфекціоністських особливостей поведінки професіонала набуває усе більшої ваги і особливо це стосується професійної діяльності спортсменів. Результативність професійної діяльності спортсменів зумовлена чітко організованими і регламентованими вимогами, що кваліфікуються як перфекціоністські і розглядаються крізь такий психологічний феномен як спортивний перфекціонізм [2]. Український дослідник І.Матієшин розглядає перфекціонізму у спортсменів як прагнення до спортивної досконалості й неперевершеності, яке містить завищені стандарти виконання дій у поєднанні з тенденцією до надмірно критичного ставлення спортсмена до себе, здатності слідувати завищеним стандартам діяльності і висуванню високих вимог до себе з метою досягнення спортивної успішності [2].

Метою дослідження є визначення рівня перфекціонізму особистості у спортсменів, використовуючи опитувальник «Велика тривимірна шкала перфекціонізму» М. Смітта та ін. в адаптації Грубі Т.В [1],

В дослідженні взяло участь 40 спортсменів Олімпійського коледжу імені Івана Піддубного. Дослідження проводилося в квітні 2018 року.

Використовуючи опитувальник «Велика тривимірна шкала перфекціонізму» М. Смітта та ін. нами було виявлено високий рівень «Жорсткого (усталеного) перфекціонізму» у 27,5% спортсменів, загальний рівень майстерності яких є вище середнього, тобто у кандидатів в майстри спорту, майстрів спорту, а також у майстрів спорту міжнародного класу. За результатами досліджень спортсменом з високим рівень спортивної майстерності властивий високий рівень «Жорсткого (усталеного) перфекціонізму, що виражається у сталій вимогливості до себе щодо бездоганного та безпомилкового виконання діяльності. Шкали «Перфекціонізм орієнтований на себе», а також рівень прояву шкали «Проблеми із самооцінкою» виражаються на одному рівні і складають 35%. Тобто високий рівень «Жорсткого (усталеного) перфекціонізму», перш за все обумовлений орієнтованістю спортсменів на особистий результат, а також у певній мірі проблемами із самооцінкою, коли спортивна успішність розглядається спортсменом як джерело самоцінності. Середній рівень «Жорсткого (усталеного) перфекціонізму» виявився у 35% спортсменів, які у спорті здебільшого від одного до трьох років, проте вже мають значні успіхи і швидко долають перешкоди на шляху до здобуття нового рівня вияву спортивної майстерності. Тож можна зробити висновок, що спортивна діяльність підсилює прояви перфекціонізму в особистості, а також розвиває його.

Таблиця 1.

Рівні перфекціонізму особистості у спортсменів

Шкали перфекціонізму	Рівні перфекціонізму у %		
	Низький	Середній	Високий
<i>Жорсткий (усталений) перфекціонізм</i>	37,5	35	27,5
• Перфекціонізм орієнтований на себе	47,5	17,5	35
• Проблеми із самооцінкою	37,5	27,5	35
<i>Самокритичний перфекціонізм</i>	37,5	32,5	30
• Стурбованість помилками	22,5	45	32,5
• Сумніви у власних діях	37,5	35	27,5
• Самокритика	35	37,5	27,5
• Соціально-приписаний перфекціонізм	17,5	45	37,5
<i>Нарцисичний перфекціонізм</i>	55	27,5	17,5
• Перфекціонізм орієнтований на інших	62,5	22,5	15
• Гіперкритика	45	32,5	22,5
• Впевненість в тому, що мені/усі щось винні	42,5	45	12,5
• Претензійність	30	47,5	22,5
<i>Загальний рівень перфекціонізму</i>	50	25	25

І.Матієшин стверджує, що специфіка здійснення спортивної діяльності підтверджує конструктивні перфекціоністські тенденції її прояву. Перфекціонізм є необхідним атрибутом змагання та ефектом

суперництва спортсменів, викликає вироблення психічних якостей, які сприяють досягненню перемоги, формуванню мотивації успіху, підтримці наполегливості у досягненні поставленої мети незалежно від зовнішніх факторів; а високі фізичні навантаження потребують оптимізації рівня емоційного збудження, який забезпечує високу якість спортивної діяльності у змагальних умовах [Матішин]. Адже спорт, орієнтований на досягнення високих результатів, закріплює перфекціоністські установки у спортсменів. Низький рівень «Жорсткого (усталеного) перфекціонізму» спостерігається у 27,5% спортсменів, які у своїй більшості дуже довго займаються спортом і при цьому не проявляють високого рівня спортивної майстерності, а також не здобули значних спортивних досягнень на змаганнях міжнародного рівня.

За результатами дослідження у спортсменів з високим рівнем спортивної майстерності виявився значний рівень «Самокритичного перфекціонізму», а саме 30%, що виявляється у стурбованості помилками, сумнівах у власних діях, самокритиці, а також через соціально-приписаний перфекціонізм. Причому найбільший рівень впливу на результат спортивної діяльності, що виражається у 37,5%, здійснюється саме через шкалу «Соціально-приписаного перфекціонізму», що виокремлює тенденцію сприймати оточуючих як таких, що вимагають високого результату. І навпаки у спортсменів, що не мають високих спортивних досягнень рівень шкали «Соціально-приписаного перфекціонізму» складає 17,5%. Середній рівень шкали «Самокритичного перфекціонізму» виявлено у 37,5% спортсменів. Для спортсменів-перфекціоністів надзвичайно важливою є позитивна соціальна оцінка і хороші стосунки з оточуючими людьми, високий рівень задоволеності результатами своєї діяльності і підвищений рівень самоконтролю [3]. У майже половини спортсменів із середніми спортивними результатами, а саме у 45% випадків на професійну продуктивність впливає «Соціально-приписаний перфекціонізм», а також рівень виявлено високий рівень шкали «Стурбованості помилками», що можна назвати чинником розвитку їх спортивних досягнень. Низький рівень прояву шкали «Самокритичного перфекціонізму» виявлено у 37,5% спортсменів, які мають невисокий рівень спортивних досягнень.

Тобто можна припустити, що результативність спортивної діяльності визначається не лише рівнем докладених зусиль спортсмена, а також у значній мірі рівнем вимогливості тренуючого складу. У спортсменів із низьким рівнем спортивної майстерності спостерігається менший відсоток прояву шкали «Стурбованості помилками», а саме 22,5%, проте вищий відсоток за шкалою «Самокритика» (35%) та шкалою «Сумніви у власних силах» (37,5%), що визначає те, що спортсмени не впевнені у продуктивності своєї діяльності, а також по більшій мірі розцінюють виконання своєї діяльності, як завчасно недосконале, що й заважає їм у досягненні високих спортивних результатів.

«Нарцисичний перфекціонізм» у спортсменів із високим рівнем

спортивної кваліфікації не виражається на високому рівні, а складає лише 17,5 %. 27, 5% спортсменів середнього рівня досягнень мають середній рівень прояву «Нарцисичного перфекціонізму», що у даному випадку насамперед може виражатися їх значним рівнем, а саме 45% вибірки, впевненості у тому, що їх результат може викликати захоплення інших, а також обумовлений високим рівнем претензійності, що виявляється в уявленні спортсмена про те, що його результат є найкращим. Низький рівень прояву «Нарцисичного перфекціонізму» у спортсменів, що не мають високого рівня спортивної кваліфікації складає 55%. На основі досліджень Располова А.С. стверджує, що схильність пред'являти високі вимоги до себе і оточуючих має взаємозв'язок із заниженою самооцінкою, сильною розбіжністю між рівнем домагань і самооцінкою, мотивацією уникнення невдач, ситуативною тривожністю [4].

За результатами дослідження виявлено, що у 50% вибірки спостерігається низький рівень перфекціонізму, і переважно його мають спортсмени, що не мають високих досягнень у своєму виді діяльності. 25% вибірки складають спортсмени із середнім рівнем перфекціонізму, що у своїй більшості мають значні успіхи у спортивній діяльності, проте ще не досягли певного високого рівня спортивної майстерності. У 25% спортсменів із високим рівнем спортивної кваліфікації виявлено високий загальний рівень прояву перфекціонізму.

Отже, можна зробити **висновок** проте, що високий рівень перфекціонізму є запорукою продуктивності діяльності спортсмена. Перспективою наших подальших досліджень є визначення взаємозв'язку рівня перфекціонізму особистості та психологічного благополуччя спортсменів різного рівня спортивної майстерності.

Список використаних джерел:

1. Грубі Т.В. Адаптація психодіагностичної методики «велика тривимірна шкала перфекціонізму» / Т.В. Грубі // Організаційна психологія. Економічна психологія. – Науковий журнал [за наук. ред. С.Д.Максименка та Л.М.Карамушки]. – К. : Логос, 2018. – № 2 (13). – С. 24–34.
2. Матієшин І. В. Перфекціонізм та тенденції невротизації спортсменів / І. В. Матієшин // Наука і освіта : наук.-практ. журн. Південноукр. нац. пед. ун-ту ім. К. Д. Ушинського. – 2014. – № 9. – С. 150–154.
3. Сорокина Л.В. Связь перфекционизма и эмоционального благополучия спортсменов / Л.В. Сорокина // Вестник Тамбовского университета. Серия: Естественные и технические науки. – 2013. – № 1. – Т.18. – С. 365–366.
4. Располова А.С. Возрастные особенности проявления перфекционизма в спорте / А.С. Располова // Материалы IX Международной научно-практической конференции психологов физической культуры и спорта «Рудиковские чтения» 27-28 мая 2013г. // Под общей редакцией Сопова В.Ф. – М. : ФГБОУ ВПО «РГУФКСМиТ», 2013. – С. 220–224.